

Ce voesc, la ce țintesc adversarii limbei și ai naționalității române o scim cu toții prea bine.

Dér mai scim încă una și o scim chiar dela unul dintre conducătorii cei mai lăudați și preamăriți ai adversarilor noștri, dela Francisco Deak, poreclit de-ai săi: „înțeleptul națiunii maghiare“.

Drepturile luate cu forța, dicea Deak cătră ai săi, sunt lovite și calcate, dér ele pot fi recâștigate, pe câtă vreme poporul și-le va reclama cu tăria și fără încetare: drepturile însă, pe care un popor de bună-voia le lasă a fi calcate și nimicite de contrari, fără a mai crișni măcar din dinți, sunt pierdute pentru tot-deuna.

Să luăm aminte și să învățăm și dela contrari. Simțul nostru și învățăturile trase din istoria noastră ne spun, că în stele este scrisă, nu peirea, ci înaintarea și înflorirea neamului nostru.

Înainte deci! Fiă-care la postul său și cu toți pătrunși numai de gândul, de-a ne implui conștiențios datoria de cetățeni și Români!

Revistă politică.

Bismark și Rusia. Diarul „Hamburger Nachrichten“, organ inspirat de prințul Bismark, publică o epistolă, până acum necunoscută, a lui Bismark cătră împăratul Wilhelm, din anul 1877. Din epistolă reiese, că în decursul resbelului ruso-turc, Germania a sprijinit din punct de vedere diplomatic toate „dorințele juste“ ale Rusiei, și nici-odată n'a întins mâna pentru umilirea imperiului rusesc. „Hamb. N.“ adaogă, că înțelegerea actuală între Ruși și Francezi este a se reduce la nemulțămirea lui Gorciacoff față cu rolul independent al Germaniei în politica europeană. Gorciacoff n'a voit să înțeleagă ninsuințele lui Bismark de-a crea o alianță a celor trei împărați, și privia cu invidiă la învățacelul său diplomatic (Bismark).

Călătoria Țarului. Împăratul și împărătesa Rusiei vor rămâne în Darmstadt până în 29 c. După-ce Țarul voiesce să asiste la 1 Noemvre la sărbarea requiemului pentru tatăl său Alexandru III, este foarte probabil, că va călători direct la Petersburg. Astfel o nouă întrevedere cu împăratul Wilhelm, său eventual cu alt monarch, va pute avea loc numai în zilele până la 29 Octomvre.

Anglia și Armenii. Secretarul de stat engles Curzon a ținut alaltăeri o vorbire în Glasgow, în care privitor la cestiunea arménă dișe următoarele: Anglia are dreptul să ia

sub scut mișcările îndreptățite ale Armenilor, dér n'are dreptul a porni resbel din cauza Armeniei. Interesele Angliei sunt mai mari decât ale Armeniei. Interesul Angliei este să asigure pentru fiă-care supus brit pacea și bunăstarea, și afară de acesta, deși în măsură mai mică, are interesul să contribuie și la susținerea păcii europene. Resistența Sultanului pôte fi nimicită numai prin procedere comună. Anglia are din punct de vedere umanitar dreptul să intervină. Europa pôte domoli viforul, decât de timpuriu va păși contra lui; însă decât va întârzi, atunci viforul pôte să ia astfel de dimensiuni, încât nu va pute fi învins. Prima datorință a noastră este, ca să fim leali în fața concertului european. Trebuie să convingem puterile despre aceea, că scopul nostru e lipsit de orî-ce egoism. Cu Rusia întreținem legături intime prietinesci. Primul și ultimul scop este pacea.

Guvernul frances și cel rusesc au încheiat o convențiune, pe baza căreia toate convențiile comerciale dintre Franca și Rusia au valoare și pentru Tunis și Rusia se bucură de drepturile națiunii favorisate, excepționând Franca.

Luptele Spaniolilor. Depeși oficiale sosite din Manila anunță, că acolo a fost atacat un detașament de soldați spanioli de cătră indigeni. 400 soldați, cari plecară în ajutorul detașamentului, fură respinși, îndurând o pierdere de 18 morți, între cari 2 oficeri, și 23 soldați fură răniți. În fine au pornit în ajutorul detașamentului două batalioane sub comanda generalului Blanco.

Intrunirile cluburilor electorale.

Adunare electorală în Brașov. Comuniștii cetitorilor noștri, că adunarea generală a alegătorilor români din orașul și comitatul Brașovului va fi convocată aici în Brașov pe ziua de Joi 10 (22) Octomvre la 2 ore după amiez. Frunțșii noștri români din Brașov și din comunele de prin comitat să ia deci fără cea mai mică întârziere măsuri, ca alegătorii noștri români să fiă înștiințați despre ținerea adunării și să se înfățișeze la ea în număr cât se pôte de mare.

CONVOCARE.

Alegătorii români înscrși în listele electorale rectificat în anul 1895 din cercurile electorale Balaszeri și Dicio-Sân-Martin ale comitatului Târnavei mic, prin

acesta se convoca la conferența, ce se va ține în 21 Octomvre a. c. st. n. la 10 ore a. m. în Dicio-Sân-Martin în „Hotelul național“, cu următorul

Program:

1) Reorganizarea clubului electoral pentru ambele cerouri. 2) Alegerea delegaților pentru conferența generală a alegătorilor români din Transilvania și părțile ungurene, desftă pe 24 Octomvre a. c. st. n. în Sibiu.

Dicio-Sân-Martin, 15 Octomvre 1896.

Pentru comitetul clubului de până acum:

Simion Căluțiu, Iacob P. Maaveiu,
v.-președ. secretar.

Congregațiunea comitat. Hunedórei, ținută în Deva la 15 Oct. 1896.

— Octomvre 1896.

La congregațiunea, așa numită de toamnă, s'au prezentat puținii membri, atât maghiari, cât și români, deși multe cauze (86) de interes public au fost puse la ordinea zilei

Ședința s'a deschis éráși cu un alaiu, s'a desvilit adecă un tablou, ce represintă pe Ioan Corvinul eșind la resbel cu oștea din castelul dela Hunedóra. Acest tablou, a costat 2000 fl. și e lucrat de un pictor maghiar, — după fantasia lui proprie.

Cuvântul festiv la ținut inspectorul școl. Ludovic Réthy, care de astă-dată s'a ferit a face politică în stil mare.

La cele mai multe obiecte pertratate au luat parte și membrii români, motivându-și voturile tot în limba română, afară de membru Dr. Aurel Munteanu, care o mai da și pe ungură, sperând, că astfel va mai mulcomi pe puternicii comitatului, dér totă truda i-a fost înzadar, căci tot atata a ajuns, cu oportunitatea, ca și cei ce au ținut să useze de limba lor națională.

Di Vicariu Nicolae Nistor dela Hatieg a apărât cu multă vervă școalele confesionale, față de inspectorul școliar L. Réthy, care totă lumea ar face-o ungurască, decât ar sta în puterea lui. Asemenea Dr. Aurel Munteanu și Laurian Bercian au vorbit cu multă cunoștință de cauză la câte-va cestiuni de interes românesc.

În ședința de după amiază, membrii români éráși au stat la postul lor și s'au îngrijit, ca obiectele mai însemnate să fiă desbatute cu mai multă luare aminte.

A fost interesantă desbaterea asupra punctului 79, relativ la un împrumut de 3000 fl., care ar fi să se ridice din partea foștilor grănițeri din Dobra, ca învoirea comunei politice și asupra concludului adus de reprezentanța comunei Chișcădaga, relativ la o obligațiune de stat, așa numită obligația, despre „banii împrumutării“.

Aici membrii români au arătat cu

argumente tari, câtă nedreptate se face atât foștilor grănițeri cât și foștilor urbanisti, când organele administrative apdicând cu forța despôia pe respectivii de proprietățile lor și-i lasă pradă atâtea mii și sute de mii pe mâna unor notari și alți oficiali fără suflet.

Tôte argumentele însă au fost fără folos, căci majoritatea totuși a decis precum a voit și precum au proiectat înainte cei de sus.

Caracteristică a fost și discuția asupra unei interpelațiuni. Anume membrul Francisc Hosszu Longin a întrebat pe vice-span, decât cu șoira și la porunca vice-spanului se întâmplă, că pe interpelant subalternu vice-spanului deja la două congregațiuni nu l'au invitat? și decât da, care este cauza și ou ce se pôte justifica acesta?

Viceșpanul declară, că densus a dat ordin, ca interpelantului să nu 'i se mai trimită convocatorul și ordinea de di, pentru că interpelantul a refuzat a primi invitarea la ședința festivă milenară (Sic!)

Cu anumită fudulia viceșpanul a di și aceea, că refuzul invitării la ședința festivă nu ar fi un act de bună-cuviință. (Sic!) Viceșpanul a declarat tot-odată, — că densus nu va mai lăsa, ca interpelantul să fiă invitat la ședințele congregațiunii, până când nu va cere în scris, său verbal în congregațiune, ca éráși să 'i-se trimită ordinea de di.

Interpelantul replicând și-a exprimat mirarea, că cum pôte un vice-span să dea un răspuns atât de cutezător și nesocotit? Ori dora — dice interpelantul — di vice-span își închipuise, că se eșia într-o țară sălbatică, său într'un stat absolutist, când se încercă a cassa un drept constituțional al unui membru al congregațiunii?

Interpelantul arată apoi, că densus încă atunci, când era vorba să se țină ședința festivă, a declarat în fața congregațiunii, că nu va lua parte la ședința așa numită milenară; va să diică viceșpanul a avut cunoștință, că interpelantul și ceilalți membri români nu vor lua parte la acea ședință, deci „necuviința“ există în aceea, că pe lângă toate astea 'r-s'a trimis invitarea, cu tot dreptul refuzată.

Fiă cum va fi, un membru al congregațiunii pôte refusa de câte-ori ar voi invitarea, ce 'i-se trimite, fără ca pentru acesta vice-spanul să aibă dreptul a da ordin ca respectivului să nu 'i-se mai trimită invitare și ordinea de di. Din contră, viceșpanul are „datoria“, ca să invite pe fiă-care membru al congregațiunii și încă nu ar face aceste, pôte fi tras la răspundere.

Drept aceea declar — dișe interpelantul, — că eu nu voi cere nici verbal, nici în scris, ca să fiu chemat la ședințele congregațiunii, oi „pretind“ sus și tare, ca viceșpanul să-și implinescă datoria.

Ca de încheiere, interpelantul face atent pe vice-spanul, că atunci, când este

conducătorii ei, cari la toate ocaziunile erau uniți și nici unul nu se retrăgea dela muncă pentru binele public.

Și acum să dăm pe rând momentele de căpeteniă înregistrate din istoria modernă a comunei noastre pe terenul politico-economic, bisericesc, școlar și social. Cetitorul va avé apoi înaintea sa comuna și pe locuitorii ei în starea lor actuală.

Comuna politică.

...Căștigându-și comuna independența în afacerile politice cam de pe la anul 1850, încep să-și alegă după merit diregătorii săi comunali, sub conducerea cărora se regulară afacerile interne comunale.

La început eram într-o poziție din cele mai critice, căci nu dispuneam de nici un venit și toate trebuințele administrațiunii comunale le acoperiam prin repartițiuni. Cei mai mulți diregători serviau gratuit. Ei au stărut din toate puterile pentru îmbunătățirea și regularea economiei de câmp, pădurăritului și pășunătății așa, ca fiă-care locuitor să se pôtă ajuta. Îmbunătățindu-se pozițiunea întregii comune și simțindu-se trebuința unui edificiu de casarmă pentru

gendarmii staționați în comună, în anul 1865 s'a cumpărat cu 2000 fl. casa cu etagiu dela Jeckel. Până în ziua de azi locuiesc de asupra în etagiu gendarmii, érá partelul s'a folosit pentru școlă, până la anul 1882. Comuna politică are dela această casă un venit anual de 130—200 fl.

În anul 1886 s'a dișit o casă, dimpreună cu grajd și șură, toate din material solid și acoperite cu țigla. Acolo se îngrijesc taurii, armăsarii și vierii satului printr'un servitor comunal. Aceste edificii de economiă au costat 1200 fl., de când s'au făcut, se prăsesc în sat vite frumoase și multe.

Din anul 1861 până la 1884 comunele Vlădeni și Țintari formau un cerc notarial și ambele aveau un singur notar, înmulțindu-se însă agendele comunale, se declarară ambele de comune mari în sensul legii comunale; și afacerile ei comunale le conduce reprezentanța comunală din 20 de membrii, dintre cari 10 sunt viriliști și 10 aleși, și oficiul comunal, care constă din un primar, un vice-primar, 4 consilieri, un cassar, un tutor orfanal și un notar.

Comuna politică posedă cu totul 1734

jugere și 1224 stângini de pământ. Afară de pământul acesta comuna mai posedă: 4300 fl. în obligațiunii de stat ca despăgubire pentru regale, de crișmărit; casarma închiriată gendarmilor în valoare de 2400 fl.; casa sătescă de economiă cu șura și grajd în valoare de 2000 fl.; în fine 4 tauri (2 albi și 2 negri), 1 armăsar și 3 vieri.

Tot pământul Vlădenilor face 5092 jugere 757 stângini. Acest pământ aduce un venit catastral de 3812 fl. 68 cr. după care se plătesce dare de pământ 972 fl. 23 cr. Pământul nu prea e roditor. Un juger de arătură se vinde cu 80—200 fl. și unul de fenaț cu 100—200 fl. Cel mai mare proprietar de pământ este cu 33 jugere. Toți ceilalți au mai puțin, în calcul de mijloc câte 7 jugere. Dreptul de alegător după dare de pământ nu-l are nici un locuitor. Sunt în comună numai 8 alegători, dintre cari Andreiu Martin are drept vechiu ca nobil, ceilalți ca oficiali politici și bisericesci.

Biserica și școlă.

Vlădărenii tot-deuna au dovedit mult interes față de aceste două instituțiuni morale și culturale. Biserica vechiă nu se scie

anul când s'a făcut, e foarte vechiă, de piatră, se cunoșce însă, că altarul e adău mai târziu, după un pomelnic săpat în piatră altarul e din anul 1706. Școlă este foarte vechiă, s'a amintit de ea încă pe la anul 1778. Protopopul Bratu Baiu pe la anul 1809 ia dispozițiunii, ca copii să umble regulat la școlă. La anul 1824 localul de școlă s'a reparat după cum spun bătrâni, cu cheltuēla principelui Brancoveanu, care era stăpanul comunelor Poiana mărului și Sâmbăta de sus. Pe timpul acesta un Greco învăța pe copii rugăciunile și cântările grecește, după cum mărturisesc ômenii bătrâni, cari își aduc aminte, de când se cânta și grecește în biserică. Léfa învățătorului era de 120 zloți. Până la anul 1848 în școlă se învățau mai numai rugăciuni și cântări bisericesci. Vrednic de amintit este faptul, că la 1834 vestitul mecenate și deșteptător al Românilor din părțile acestea, „neobositul“ coconu Baiu din Zărnesci, venind și prin Vlădeni luă și de aici și-i duse la școalele din Blășiu pe Iacob Balcăș și George Pop, dimpreună cu 2 tineri din Zărnesci, cu Tipeiu, ađi protopop în Sebeșul săsesc și cu Dan, fost preot în Ză-

trae la răspundere, se nu și dea un aer
oza îngâmfat, se nu se siléscă a se ridica
pe un pedestal așa de înalt, și se nu vor-
bescă cu atâta sumeția, cași interpelantulu-
lui și niméni cu această nu împune; apoi
vice-spanului nici nu-i șede bine, cași in-
terpelantul cunosc pe vice-spanul încă de
pe când nu era vice-span, și șcise bine, că
cine, ce a fost și cum s'a făcut vice-span.

Cere, ca congregațiunea se nu ia la
cunoscință răspunsul vice-spanului, ci luând
interpelarea în desbatere, se tragă pe vice-
span în cercetare disciplinară pentru astfel
de faptă și răspuns nedemn de un vice-
span.

Majoritatea însă a luat la cunoscință
răspunsul, deși se vedea de pe fețele Ma-
gărilor, că votéază numai „din datorie
națională“.

Correspondentul.

Apel.

Fruntașii inteligenței și poporului nos-
tru român din Oravița montană pătrunsă
de însemnătatea scopului cultural, ce-l are
Reuniunea noastră învățătorescă pentru ina-
intarea instrucțiunii școlare și a culturii
poporului nostru român din diecesa Caran-
sebeșului, invitând înocă la adunarea gene-
rală jubilară din anul trecut a se ține adu-
narea din anul acesta la Oravița, a luat
de cu timp cele mai îngrijitoare și frumoșe
dispozițiuni, ca adunarea Reuniunii convo-
cată pe zilele 13 (25) și 14 (26) Octomvre
a. c. în totă privința se aibă un rezultat
de succes deplin.

Spre scopul acesta instituindu-se în
un comitet arangiator, în frunte cu zelul
membru fondator al Reuniunii. D. Ilie
Traik, avocat, a staverit între marginile
programului Reuniunii, programa primirii
membrilor și a oșpeților și a festivităților
sociale spunând și comitetului Reuniu-
nei un program spre luare la cunoscință
aprobătoare.

Comitetul Reuniunii aprobând pro-
grama cu variatele ei puncte, ține a fi în
interesul Reuniunii peste tot, decât și de
astă-dată își ia vocea a apela la zelul mem-
brilor Reuniunii, apoi la sprijinul onoratei
noștre preoțimi, inteligențe și popor, ru-
gându-i a sprijini scopul cultural școlar și
național al Reuniunii noastre învățătorescă
din diecesa Caransebeșului prin participare
cât mai numărăsă, ca așa cu puteri unite
se putem concurge la promovarea scopului
Reuniunii și la susținerea prestigialului
acesteia.

Operatele despărțimintelor Reuniunii
și disertațiunile incurse, toate de interes
școlar și variat, cari sunt și vor mai fi la
ordinea zilei, reclamă întrunirea tuturor
forțelor culturale și pedagogice din diecesă.
La adunare cu toții, pioneri ai culturii po-
porului nostru românesc! vă dicem la pragul
zilelor de întrunire.

Și de-orece comitetul arangiator a în-

degetat sosirea și primirea membrilor și a
oșpeților, Sâmbătă în 12 (24) Octomvre a. c.
înainte de améști, prin această poftim și ru-
găm pe toți participătorii, cari călătoresc
cu drumul de fer, se plece cu trenurile de
diminșă ce pleacă din spre Timișóra, Cia-
cova, Voitek, Detta, Verșet, Iesenova, Bi-
serica albă, Boziaș, Reșița Boșca, ca așa
cu toți se putem deodată ajunge în Ora-
vița în numita și la 11 ore 15 minute,
când va fi primirea și încortelarea.

Acésta suntem datorți a o face chiar
și din punct de vedere al ordinii și disci-
plinei.

La revedere decât în Oravița, Sâmbătă în
12 (24) Octomvre a. c.

Boșca montană, în 2 (14) Oct. 1896.

Pentru Comitetul Reuniunii:

Ioan Marcu,
notarul general al Reuniunii.

SCRIRILE ZILEI.

— 5 (17) Octomvre.

Congregațiunea comitatului Brașov.

Dela congregațiunea ce s'a ținut aici Mier-
curea trecută însemnăm ca mai remarcabile
următoarele puncte: În locul membrilor re-
pozați ai comisiunii permanente Iosif Ma-
ger notar și Nicolae Strévoiu avocat, au
tost aleși d-nii: Petru Nemeș notar reg.
și presbiterul sășesc dela Vulcani, Friederic
Schiel. În comisiunea administrativă au fost
aleși W. Czell, Frd. Ridely, Iosif Schreiber,
Ed. Gusbeth și C. Resch. Așa-déră între
cinci membri noi aleși nici un Român.

— 0 —

Episcopul sășesc în Brașov. Cu mare
pompa a fost primit episcopul evang. să-
șesc Dr. Frideric Müller de către oredin-
cioșii săi de aici la sosirea sa în Brașov,
eri după améști. Un banderiu de sute de
calérești sași l'au petrecut dela gară până
la cartirul său în oraș. Multe case sășesci
de pe stradele pe unde a trecut erau im-
podobite cu verdéști și cu covóră. Episco-
pul a fost adus într-o trăsură împodobită
cu flori și trasă de 6 cai albi. Din pișta
pană la curtea bisericii la casa parochială era
postată tinerimea școlară sășescă la dreapta
și la stânga stradei. Trăsura episcopului
era urmată de un șir forte lung de trasuri,
în cari se aflau onorațiunii sași. Episcopul
Müller vine pentru prima órá la Brașov,
ca episcop. El vine, precum șcim, în urma
invitării ce a primit-o ca membru al ca-
merei magnaților dela guveru, ca se fiă de
fața la tãmbăleul mulenar ce va fi mâne,
Dumneca cu ocazia desvêhrei statuei lui
Arpad de pe Tãmpa. Pontica înaltă sășescă
l'a făcut ca de astă-dată se urmeze invi-
tarea.

— 0 —

Concerte în Transilvania. Aflăm, că
cunoscutul tenor, G. Vasiliu, va sosi zilele
aceste în Brașov, de unde va merge la

Clușiu, Sibiiu, Budapesta, pentru a da o
seriă de concerte. D-sa va cânta între al-
tele și o compoziția a sa: o doină ardele-
născă. În anunț special va arăta progra-
mul și ziua concertului din Brașov. —
Afară de d-l Vasiliu i-au parte la aceste
concerte în Transilvania d-nii: Marcassa,
bariton și Emanuel Pagano. Acesta din ur-
mă va dice versuri, și va sosi înainte pen-
tru ca să procedeze la organizarea concer-
tului.

— 0 —

Instalare de preot în Brașov. Mâne
se va face în biserica S.-lui Nicolae din
loc instalarea nou alesului paroch Dr. Va-
siliu Saftu. D-sa va sosi dela Sibiiu mâne
cu trenul accelerat de după prânț. La gară,
după cum putem conchide din pregătirile
de până acum, l' se va face o primire fru-
mósă, fiind condus de aici până la biserica
de un banderiu. În biserica va urma apoi
imediat actul instalării.

— 0 —

Alegerile comunale din Cernăuți și
Români. Cestim în „Gazeta Bucovinei“:
Comitetul societății politice „Coneordia“ a
ținut în zilele din urmă două ședințe, la
cari au luat parte și alți bărbați români
din sinul societății noastre din loc. Obiectul
desbaterilor a fost: Atitudinea Românilor
din Cernăuți față cu proximele alegeri în
consiliul comunal din capitala țării noastre.
S'a luat decisiunea unanimă, că Români
cernăuțeni vor păși solidar în aceste alegeri
și vor susține numai lista acelor candidați,
cari îi vor încredința și asigura, că vor
păși cu serioșitate și cu totă energia pen-
tru apărarea și îndeplinirea postulatelor
noștre adevérat naționale și pentru delatu-
rarea multiplexelor și incontestabilelor scă-
deri în administrațiunea celor mai cardina-
le ataceri publice ale patriei noastre.

— 0 —

Proces de pressă antisemit. Înainte
cu cât-va timp se publicase în diarul slo-
vaco „Krestyan“ un articol, în care între
altele se diceau următoarele: „Rușii au fă-
cut bine, când s'au scuturat de aceste in-
secte, numite Jidani, cari se nutresc din
sânge creștin. Măcar de-ar face și domni
din Ungaria tot ca Rușii“. Pentru acest
articol procuratura intentă proces de pressă
numitului diar, pe motiv, că a agitat în
contra unei confesuni. Pertractarea finală
în potriua autorului articolului, calfa de
păpucar Antou Mayer jun. se țină alaltă-
eri înaintea tribunalului din Budapesta.
Mayer fű achitat și erarul are se pôte spe-
sele procesuale.

— 0 —

La esamenul de oficeri din Leov, ce
s'a ținut zilele acestea, s'au distins tinerii
voluntari români din Cernăuți, mai ales
d-nii T. Isopescul, V. de Grecul și E. Bo-
tezat, cari au fost cei dintâi în registrul
rangurilor de classificația.

— 0 —

Logodnă. Anunțăm cu plăcere, că d-l
Nicolae I. Ciurcu, cunoscutul nostru librar
român din Brașov, s'a logodit zilele aceș-
tea cu gentila d-ră Elena I. Florea din Fă-
găraș. — Adresăm tinerei părechii și fami-
liilor felicitările noastre cele mai sincere!

— 0 —

Lucrările portului Constanța, după
cum anunță ziarele din România, fac pro-
grese destul de însemnate. O mică porțiune
de chei este deja făcută, cu toate difioul-
tățile întâmpinate, în primele instalațiuni.
Se fac, în adevér, blocuri artificiale mari
de 40.000 kilograme; mai multe sunt deja
terminate. Fă-cărui bloc îi trebuie trei luni
ca să se usuce. Într'unul din aceste blocuri
se va pune de M. S. Regele, cu ocaziunea
inaugurării lucrărilor porturilor din Con-
stanța, tradiționalul pergament. Inaugurarea
va avea loc pe la mijlocul lunii Octom-
vre v. Activitatea în portul Constanța se
dice, că oferă, în adevér, o privire forte
frumósă. Locuințele lucrătorilor, cantónele,
imfirmeria și spitalul lucrătorilor, mașinile
și accesoriile de tot felul, toate acestea sunt
arangiata într'un mod perfect. La cariera
Canara, de unde se estrage piatra, lucrésă
quinc 360 lucrători, independent de perso-
nalul conductor.

— 0 —

Nenorocire în urma esplosiei unei
ghiulele. 6 țărani români, cari se întorceau
dela Afumați (România) la comuna Cuză-
Mărați (județul Argeș), trecând prin pădu-
rea Băneasa, unul din ei a găsit o ghiulea
și a avut nenorocita idee de a aprinde în
același timp țigarea. În acel moment erba
aprinșându-se dela o scâteie a țigării, s'a
produs o esplosie, omorind pa țăranel Nicolae
Tănase și rănind pe ceilalți trei. Vic-
timele au fost transportate la spitalul Co-
lentina din București.

— 0 —

O familie otrăvită cu bureți. Zilele
acestea s'a întâmplat în Budapesta, că ne-
vasta unui muncitor, cu numele Stefan Ha-
lupka, a gătit de prânț pentru sine și fa-
milia sa supă de bureți. Indată ce au luat
supa, a început să le fiă rău la toți din
casă. S'a trimis numai decât după doctor,
dér pe când a sosit doctorul, o copilă de
patru ani a nenorocitului muncitor trăgea
de mórte și doctorul nu i-a mai putut ajuta.
Halupka și soția sa pôte vor rămâne încă
cu viață, dér un servitor al lor, care încă
a mâncat supă de bureți împreună cu stă-
pânii săi, e bolnav de mórte, așa că puțină
speranță pôte avé de viață.

— 0 —

Tinerimea universitară română din
Clușiu invita la picnicul ce-l va aranja Joi
în 5 Noemvre în sala hotelului „Central“
din Clușiu. Inceputul la 8 ore sera. Con-
tribuirii marișimóse se primesc cu mulțá-
mită.

Damele sunt rugate a se presenta în
toaletă simplă.

nesci. Faptul acesta e important și din
acel punct de vedere, că pe atunci era
mare lipsă de dragoste între Români uniți
și neuniți. Iată d. e. cum îl sfătua mamă-sa
pe Iacob Balcăș: „Dragul mamii, se nu
cumva se calcă în biserică unită, că arde
pământul de 12 coști sub tine!“ Pentru
oficiul preoțesc tot-déuna am avut ómeni
din sinul nostru, ba și în alte comune ajun-
geau preoți din Vlădeni, așa d. e. în Bra-
șovul-vechiu Iacob Balcăș sen., în Feldióra
Popa Dumitru, în Codlea Petru Vlad ș. a.

Învățământul în școlă s'a regulat la
anul 1850. Marele arhieru Andreiu baron
de Șaguna dispuse, ca în toate parochiile
din archidieceșă să se înființeze școle și
se se alégă învățători vrednici. Deși atunci
subscribul abia eram de 18 ani și cu puțină
pregătire (numai cu școlă grănițarésă din
Țintari) pentru cariera de învățator, totuși
la îndemnul poporului întreg am primit ca
să învăț copiii și în primăvera anului 1851
dintre elevii de școlă erau 27 de înși, cari
puteau cети și scrie ca și mine. Progresul
acesta mulțumi pe deplin atât pe părinții
copilor, cât și pe autoritățile bisericesci
și politice din comună, cari regulă lăfa

învățătorescă așa, ca părinții să plătescă
de fiă-care copil de școlă câte 30 cr. mo-
netă conv. pe an.

(Va urma).

Da ori ba?

Mi-a jurat, — șcise ea bine!

Că în vești mă va iubi

Tot-déuna-a mea va fi

Și în rău ca și în bine.

Insă ađi o vėd schimbată

Și de-o 'ntreb ea nu-mi răspunde

De o chiăm, ea se ascunde

Și-i e greu de lumea tótă.

Tótă ziua-i supérată

Și atăta-i de stângace

Încât totul îi displace,

Vecinic e neîmpăcată...

Ce-o apasă, ce-o muncesce

De-o întreb la tóte tace

Căci nimica nu-i mai place

Decât mórtea o voesce!

Mă iubesc!

București.

V. H. Hăncu.

Efectele tutunului asupra fumătorilor.

O scurtă privire istorică. Decă
vom face o reprivire asupra istoriei
tutunului, vom vedea că există o
mulțime de legende, ce s'ar putea
pune pe socotéla lui. Dér tóte aceste
legende sunt unele mai fără temeiu
de cât altele, și numai de la desco-
perirea Americii încóce putem vorbi
mai cu certitudine despre această
plantă.

Cei întâi dintre Europei, cari
au cunoscut tutunul, au fost Spa-
niolii. Ei debarcând în insula Cuba,
vėdură acolo pe indigeni că fumau
țigări făcute din foile unei plante
pe cari ei o numeau *tabac*.

Mai în urmă, Spaniolii gășiră
acest obicei întins și la ceilalți lo-
cucitori indigeni, cari priviau tabacul
ca o plantă cu proprietăți terapeu-
tice universale.

În America de Nord indigenii
fumau cu nisce pipe pe cari le nu-
miau *Calumet*.

Calumet era un fel de pipă mare
de marmoră, avėnd o colóre albă,
négră seu roșiă, cu un ciubuc lung
de 1—2 metri, ornat cu pene de
paseri de diferite colorii, peste cari
erau împletite coșite de pěr de fe-
meiă de o parte și de cealaltă a ciu-
bucului adăogau 2 aripi.

Fiă-care națiune își avea calu-
metul său împodobit în mod diferit,
după usul lor și nu se putea întempla
o nenorocire mai mare de cât atunci
când era violat cultul Calumetului.
Ast-fel Calumetul devenise simbolul
păcii la aceste popóre sėlbatices din
Nordul Americii. Sėlbaticii din aceste
părți, înainte de a pleca la rășboi,
făceau o ceremonie religiósă, care
se numea *dansul Calumetului*, ce nu
era alt-ceva de cât un fel de bal,
dirijat de către unul dintre șefii su-
premi ai armatei.

Acest bal se făcea ast-fel: Eșiau
toți rășboinicii la câmp; la mijlocul
câmpului se făcea un umbrar de ro-
gojinii, sub care se așeđa țeitarea
cea mai favorită celui care dirigea

Pasivitatea Saşilor. Nu numai Sârbii se gândesc la pasivitate, dăr şi Saşii, deocamdată firesce numai faţă cu „Sachsentag“-ul cel „ internaţional“. Adevărul este, că Saşii „verdi“ au hotărît, că deorece prin chipul cum s'a convocat „Sachsentag“-ul (conferenţa sâsescă) s'a schimbat chiar fiinţa lui, aşa că nu mai este o adunare curat naţională sâsescă, ei (Saşii „verdi“) au hotărît să nu ia parte nici unul la „Sachsentag“.

Tămbălăul milenar din Braşov s'a început aji cu primirea ministrului de interne Perzel. La poruncă au fost impodobite gările dela Apaşa încoco şi casele publice din Braşov. Casele private sâsesci, cari erau impodobite în onoarea episcopului Müller, astăzi aveau înfăţişarea de toate zilele. Banderiul ce l'a adus pe ministrul, era compus din călăreţi saşi şi oiangăi. Intre călăreţi s'au dărit şi 4 în îmbrăcăminte românească; întrebând cine sunt, am aflat, că trei dintre ei sunt Ţigani din Săcele, cari s'au îmbrăcat pentru plată cu haine împrumutate, ér unul un Român pierdut din Săcele. Măne va urma desvélirea monumentului lui Arpad, pentru care s'au oferit ca nanaşi Saşii moderaţi. Cei „verdi“, auzim, că nu vor lua parte. Cât pentru ceilalţi locuitori nădăjdum, că măne nu se va arăta la festivitate nici picior de Român.

Trébă milenară. Ni se scrie din Deva: Auziţi trébă milenară! De câte-va zile încoco posta de aici nu mai liberază decât cărţi de corespondenţă cu caricaturile milenare. Se vede, că aceste cărţi de corespondenţă făcute pentru mileniu n'au avut nici o trecere şi acum chiar oficiul postal constringe pe public să le cumpere, dicând că li-s'au sfîrsit blanchetele ordinare numai ca să trecă cele cu caricaturile... Asta-i trébă liberală jidano-maghiară milenară!

Avis în cauză şcolară.

Aduc la cunoştinţa d-lor învăţători şi a on. public, care se interesează de cauza şcolară, că „Tabelele de părete“ ilustrate cu icône le-am dat în lucrare, şi aşa sperez, că în 2 luni vor fi gata, şi atunci, cu plăcere le voi pune la dispoziţia celor ce le-au cerut şi le cer mereu.

Tabelele vor fi „lithografate“ în 2 color, aşa că pe fiă-care „Tabelă“, noul sunet, adeca litera nedevoltată şi neînventată, va fi desemnată cu roşu, prin urmare: „noua ediţiă va fi, un adevărat obiect de artă, şi un frumos decor pentru şcolă“.

Seria întrégă 18 Tabele pentru una şcolă împreună cu „Metodul de procedere“ costă 3 fl. 60 cr. Ele sunt recomandate de Ven. Consistoriu din Arad, pentru şcolile populare din diecesă, prin mai multe circulare — pe baza dreptului ce-i dă Art. de lege şcolară XXXVIII din 1868 Cap. 3, § 11 şi „Statutul Organic“ § 122 p. 2.

balul. În drepta deităţei se aşeda un calumet, încunjurat de arcuiri săgeţi, săbii cu alte cuvinte de toate armele ce formeză un trofeu. Înainte de a începe balul, toţi războinicii mergeau la divinitate şi drept omagiū îi dau *fum de tutun*, întocmai cum face cleul nostru aji, când tāmăe cu cădelniţa pe la icône. Şi când toţi războinicii îşi îndeplineau această îndatorire, unul dintre ei, cel mai distins, lua Calumetul în mână şi începea să danseze cu el şi după ce dansa cât-va timp, îl încredinţa celui mai vitez dintre luptători. Un alt războinic se repedea, lua armele ce se găseau ascunse în umbrarul de rogojină, ce acoperea divinitatea şi se lupta contra celui care ţinea Calumetul, lăsându-se a fi învins. Cel care ţinea Calumetul eşind victorios, mergea la cel mai bătrân din cei cari se găseau acolo şi primia o manta de castor, drept preţ al valorii sale războinice. Apoi fiă-care dintre războinicii lua Calumetul şi repeta această ceremonie.

Mai amintesc aci, că D-sa d-l dr G. Popa, asesor referent consistorial în Arad, a bine-voit, a primi împreună cu subscrisul sarcina de editor.

În sfîrşit, cu bucuriă anunţ, că la „apelul“ meu P. T. bancă „Victoria“ din Arad a abonat 20 exemplare, pentru şcolile sêrace, şi mai sperez asemenea abonamente şi dela alte bănci, pe cari le-am rugat.

Lipova, 9 Octomvre 1896.

Ioan Tuducescu,
învătător.

ULTIME SCIRI.

Bucurescî, 16 Octomvre. La solemnitatea punerii pietrei fundamentale a portului dela Constanţa, vor asista şi Principele ereditar de Saxe-Coburg-Gotha şi Marele duce Boris Vladimirovici, cari vor rămâne în ţeră până după visita M. Sale Regelui Alexandru al Serbiei.

Literatură.

Monografiile de comune. Cu multă bucuriă vedem, că anumiţi preoţi, învăţători şi alţi cărturari harnici de-aş noştri de pe la sate au început să scrie icî şi colo istoria comunelor lor, lucru pe cât de dorit, pe atât de laudabil şi de mare însemnătate pentru istoria noastră. Astfel am primit de curând:

Topografia satului şi hotarului Măldau, scrisă de dui Sofronie Liuba si Anrelie Iana, urmată de-un interesant studiu despre Celţi şi numele de localităţi.

O scriere de acelaşi fel am primit zilele acestea, intitulată:

Monografia comunei Alibunariu, scrisă de d-l învăţător Teodor V. Petrişor, o mică broşură, în care se descriu cu de-amăruntul referinţele locuitorilor din comuna grăniţerescă Alibunariu, în comit. Torontal, din punct de vedere economic, cultural, social etc. Un exemplar costă 20 cr. şi se află de vânzare la Tipografia Diecesană în Caransebeş.

Monografia comunei Vlădeni, de Iacob Zorca notar pensionat, şi Biografia sa de Iosif Comanescu paroch în Codlea. Acesta este titlul unei alte scrieri apărute de curând în tipografia archidiecezană din Sibiu, — este o scriere de mare interes, basată pe acte şi documente, pe cari regretatul autor Zorca le-a adunat cu multă diligenţă de prin arhivele publice, fiind ajutat în această lucrare a sa şi de dl Pompiliu Dan, prof. gimn. în Braşov. Descrierea trecutului acestei frumoase comune româneşti, aşa precum îl găsim în monografia de faţă, ofere un material foarte preţios pentru istorie. În foiletonul nostru de aji începem să reproducem unele părţi din capitulul intitulat: Istoria modernă a comunei Vlădeni şi starea ei de acum, —

capitul, care ne erată cum s'a dezvoltat această comună înfloritoare prin vrednicia conducătorilor şi hărnicia locuitorilor săi.

În editura librăriei naţionale N. D. Miloşescu din Tergu-Jiu (România) a apărut: Descrierea corpului omenesc şi regulile igienice pentru şcolile primare, de Iuliu Moisilu, profesor de ştiinţele naturale şi igienă, directorul gimnasiului real din T.-Jiu. Cartea este scrisă într'o limbă uşoră şi oft se pôte de pricepută pentru şcolari, cuprinzând şi vre-o 16 ilustraţiuni.

O drăgălaşă şi foarte preţioasă colecţiune de episoade, novelete şi povestiri istorice a apărut în Tipografia „A. Muresianu“ din Braşov, intitulată: „Traista cu poveşti a lui P. Brosteanu“. Format mic şi estetic, în mărime de 138 pag. Preţul 20 cr. Nu putem în de-ajuns recomanda, mai ales pentru bibliotecile noastre populare, această colecţiune de scrieri istorico-beletrestice, atât de rari în literatura noastră, cari toate au o tendinţă eroică naţională pe cât de interesantă, pe atât şi de amuzantă.

ECONOMIA.

Arăturile afunde.

După adunţimea său adencimea, la care se fac, se deosebesc arăturile în: arături pe de-asupra (superficiale), cari nu trec peste 10 centimetri adunţime şi arături afunde, cari trec peste 20 centimetri adunţime.

Mult timp se credea, că arăturile mai pe de-asupra sunt cele mai bune; că sēmēnăturile în acelea s'ar face mai bune. ca în cele mai afunde, în cari cu privilegiul sēmēnăturii s'ar puté astupa o parte a sēmēnţei prea afund în pământ, din care causă apoi nici n'ar mai puté răsări. Au trebuit să vadă cei mai mulţi cu ochii proprii, că făcându-se arăturile tot numai pe de-asupra şi nemă gunoindu-se pământul cum se cade, sēmēnăturile prin rădăcinile lor sleiese treptat întréga pătură roditoare a pământului, aşa încât mai pe urmă recoltele (culesurile) devin din an în an tot mai slabe şi mai pipernicite.

Vedându-le acestea plugarii învăţaţi, au început a cerceta cu de-amăruntul crescerea şi rodirea sēmēnăturilor în arăturile afunde şi în cele mai pe de-asupra, s'a adevărit la urmă, că în arăturile pe de-asupra sēmēnăturile întimpină mai multe neajunsuri, ca în cele afunde; nu află destul pământ lucrat pentru de-aş

puté implânta rădăcinile mai afund nu au lărgime (suprafaţă) destulă ér pe timp de secetă sunt prea strîmte de căldură; pe când în arăturile afunde rădăcinile lor se pot implânta mai afund în pământ, au o lărgime mai mare, ér pe timp de secetă nu le pôte strînge aşa tare căldura.

Dér trebuie s'o spunem dela început, că nu toate pământurile sunt priincioase arăturilor afunde. A ară de pildă, şi un pământ năsipos şi petros tot aşa de afund, ca şi pământul lutos său humos, însemnăză că se pôte pune şi mai tare nerodirei, de-orece prin aceea s'ar scôte pământul de cel sterp din pătura cea mōrtă (subsol), în care sēmēnăturile nu se pôte afla nutremântul de lipsă pentru creştere şi vegetare.

Să fim bine înţeleşi: arăturile afunde se recomandă numai la făcerea ogorului pentru sēmēnăturile de tōmnă şi pentru cele de primăvără. A ară şi la sēmēnat tot atât de afund, ca la ogor, nu numai că nu este folositor, ci pôte fi chiar stricăcios, de-orece decă ajunge sēmēnţa prea afund în pământ cu privilegiul sēmēnăturii, şi după aceea dau nisce ploii şi récelii, nu mai pôte răsări şi acolo se putreţesce.

Unii din plugarii noştri mai puţin morţiş şi acum, că arăturile afunde chiar şi la făcerea ogorului pentru sēmēnăturile de tōmnă, său la ogorele de tōmnă făcute pentru sēmēnăturile de primăvără, sunt striciciciose. Adevărat, că această aşa s'ar întâmpla, decă sēmēnăturile s'ar fi îndată după ogor; stând însă şi pământul mai sterp şi neroditor din pătura mōrtă mai mult timp în contact cu aerul, lumina, ploia, îngheţul şi căldura, acestea îl fac şi pământul acela roditor.

Nu vedem ore, că în ogorele făcute de cu tōmnă, pentru sēmēnăturile de primăvară, acestea se fac mai bune şi mai frumoase, ca în cele făcute numai de cu primăvară. Acesta se întâmplă de sigur, pentru-că numitele ogore se mai îmbogăţesc şi fără de a fi gunoite, prin ploile ninsore şi îngheţurile de primăvără. Despre această éraşi sunt cunoscute vinşi mulţi dinte plugarii, de aceea vedem pe multe locuri, că se luă ogore încă de cu tōmnă pentru sēmēnăturile de primăvară.

Ogorele de tōmnă sunt cele mai potrivite acolo, unde pământul este lutos său cleios şi nu se pôte gunoiti cum se cade. Prin ogor pământul se drege vedit, după cum am dat să mai sus, ér sēmēnăturile se fac frumoase şi aduce roduri îmbelşugate.

Étă dér cum fumatul tutunului ajunsese să jōce un mare rol la aceste popore sēlbatică, cari aveau pentru el un cult.

Tot indigenii americani întrebuintau tutunul la fabricarea otravei cu care 'şi inveninau săgeţile lor. Brasilienii numeau tutunul *Petum*, de unde probabil avem şi noi derivatul *tutun*.

După încetarea războiului, când se făcea pace, se schimbau calumeturile între duşmanii şi schimbarea calumeturilor era semnul că d'aci înainte pacea e încheiată.

În fine, mai în toate întreprinderile lor, Americanii usau de tutun, ca un fel de jurământ. Preoţii, când erau consultaţi asupra vre-unui succes, fiă în resbel fiă în vre-o altă întreprindere, înainte de a răspunde, fumau tutun pentru a căpéta o escitaţiune profetică.

Introducerea tutunului în Europa. Spaniolii vedând pe indigenii americani că fuméză, îi imitară şi ei. Să dice că chiar Cristofor Columb ar

fi trimis în 1515 sēmēnte de tutun în Spania, recomandând tutunul ca plantă medicinală, de unde se întinse şi în celelalte state ale Europei.

În ceea ce priveşte introducerea tutunului în Franca, sunt mai multe păreri, ast-fel unii l'au atribuit călugărului *Thevet*, cari l'ar fi adus direct din Brasilia, alţii lui Nicolas *Tournabon*, alţii, în fine, ambasadorului frances în Portugalia, Jean *Nico* de unde şi numele de *nicotină*. El l'a tăcut Caterinei de Medicis.

La 1560, Sir Francis *Drake* l' introduse în Anglia. Englezii şi Olandezii au fost ia început mai circumspecţi, în ceea ce priveşte fumatul tutunului. Ei făceau ca fumul de tutun, înainte de a ajunge în gură, să trecă prin mai multe flăcōne, în cari ei puneau plante medicinale şi aromatice. Tot Englezii să dice că ar fi inventat şi pipele de pământ ce se întrebuinteză aji.

Antitabaciştii. În unele părţi, tutunul era susţinut, în altele, din contră, era combătut şi încă cu atâta

furiă în cât *Iacob I*, regele Angliei, nu numai că a scris vestita sa scriere intitulată „*Misocapnos*“ adecă un contra fumului de tutun, dér a ameninţat cu spândurătōrea pe fumători, spândurând chiar pe *Rawlegh*; cari introduse pipa în Anglia.

Abbas I, al 7-lea Şah al Persiei a dat poruncă să se taie buzele oricărui şi-ar permite să fumeze în regatul său, ér acelora cari şi-ar permite să se priseze, adecă să tragă tabac pe nas, să li-se taie nasul.

În Rusia, pe timpul lui *Michail Feodorovici*, un fumător, aruncând pîngărea, a isbucnit un foc, care a consumat o mare parte din Moscova; atunci Ţarul a dat ordin că, ori-cine ar fuma în imperiul său să fiă pedepsit cu bastonadă, adecă să se aplică un număr ore-care de muncă fiă la tălpi, fiă aiurea, ér în cas de recidivă, să fiă pedepsit cu mutilare.

Papa *Urban al VIII*, în 1624, a dat bule de escomunicare contra fumătorilor.

Regina *Elisabeta* a Angliei a în-

In economiile mai mari, ogórelle de tómnă au început a se face în timpul din urmă tot așa de regulat, ca și cele de primăvară. făcute pentru séménăturile de tómnă. Spre scopul acesta s'a introdus pe cele mai multe locuri un plug anume făcut pentru arăturile afunde, cu care se poate ara de două-ori așa de afund ca cu cele ordinare.

Pe când plugarii harnici nascocesc, după cum vedem, fel și fel de unelte pentru o lucrare mai bună și mai rodnică a pământului, pe atunci unii din plugarii noștri, cu vite mai slăbuțe de ham său jug, chiar și la facerea ogórelor abia sgară pământul, ca de un lat de palmă.

Urmările acestor arături le-am vădit mai sus și le poate vedea oricine, de órece buruenilor, dér cu deosebire polomidei, atât îi priesce de bine în asemeni arături, încât pe multe locuri crește și se face mai mare ca holdele, pe cari pe încetul le tot strimțeză și împedecă în creșterea și dezvoltarea lor regulată, ér cu privilegiul secerișului bagă o gróză mare în bieții secerătorii, cari sunt oséndiți apoi de-a seceră asemenea holde polomidoșe, ba chiar și tăciunelui de grâu îi priesce de minune în astfel de arături.

Chiar și cucuruzul, care e mai puțin alegător, în arăturile pe deasupra mai ales decât și pământul e cam rău, așa se face de subțire în pați și slab, încât la cules coceni au numai nisce mucuri de tulei, cari în cele mai multe cazuri nu se pot întrebuința, decât ca nutreț pentru rimători.

Tot așa stă lucrul și cu celelalte séménături; s'a adevărit, că le priesce mai bine în arăturile afunde, decât în cele pe deasupra. Ér pentru cultura legumilor, bunăoară, s'a adevărit prin un lung șir de cercetări, că nici chiar gunoiul de multe ori nu le ajută așa tare, ca arăturile să sápăturile afunde, făcute încă de cu tómnă.

Din acestea se poate vedea, la ce daune se espun aceia dintre plugarii, cari cu privilegiul ogórelor fac nisce arături așa pe deasupra, încât, când dá câte-o plóia mai mare, său sunt încă prospete și la loc mai costis, le spală, așa că abia le mai poți cunoșce urmele.

Arăturile afunde mai au și aceea însușire, că înfinéză pământul, adecă îl fac mai puhav său puțin, încât aerul, căldura, lumina și plóia pot străbate mai ușor prin el la rădăcinile séménăturilor, ér acestea pe timp de secetă află și în straturile cele mai de jos ale pământului nutre-

méntul și umeđela de lipsă, așa că nu pătinesc îndată de seceta prea îndelungată.

In arăturile mai pe deasupra, pe timpul secetelor mari rădăcinile nu pot străbate prea afund, ba ce este mai însémnat, crepându-se pământul de secetă, cu privilegiul acela se rup foarte mult din rădăcinile séménăturilor, așa încât după aceea pătinesc în creșterea și dezvoltarea lor, ba unele chiar se și uscă încă înainte de cócere.

Arăturile afunde nu trebuie făcute dintr'odată, ci treptat, la fiecare ogor, de câte doi-trei centimetri. A întórcere dintr'odată o pătură mai grósă neroditoare din sub-pământ, ca de 10 centimetri bunăoară, înșemneză a espune în adins acel pământ pentru un an-doi nerodirei.

Ca să vadă și plugarii noștri, ce cugetă economii învățați de prin alte țări despre arăturile afunde, lăsăm să urmeze aci pe scurt părerea d-lui Boguet din Anglia, publicată acum de curând. Étă ce ăice acest învățat:

„Grosimea pământurilor arătore în Anglia nu este decât cam de 15 centimetri, său de o jumătate de urmă de grosime adecă pământul l'am puté aseména în cazul acesta cu un burete de șters de o grosime de 15 cm. Dacă arătura este prea puțin afundă, când plóuie ierna mult, séménăturile sufer de umeđelă, ér vara de secetă“.

„Ceea ce ăic eu, este bine cunoscut astăđi, și de aceea sápăturile afunde se pot înlocui prin arături adénci. Dacă pământul are 25 cm. afundime, poate să plóuie ierna cât de mult, căci séménăturile de grâu n'au să suferă; din contră, cu cât pământul va absorbi ierna mai multă apă, cu atât séménăturile primăvara, când timpul de multe-ori este secetos, vor suferi mai puțin“.

„Este constat, că pământurile de coloré mai roșcată, lucrute mai afund, ar deveni sterpe. Dér în acest caz să ăicea că cu cât pământul este mai afund defundat, cu atât el este mai umed, și adevărul este astăđi bine cunoscut, fiind-că pământurile nezerisate sunt colorate prin fer, puțin asudat. Dér alésă la suprafața, această rugină devine puțin, cât de puțin bogată în oxigen (aer de viétă); cu alte cuvinte rugină se transforméză în aborélă de fer. Chiar și sémintele, ca să potă răspara, au trebuința de oxigen“.

„Urmarea este, că pământul își schimbă coloréa prin arături său alte lucrări, și arăturile nu trebuie adéncite decât puțin, cât de puțin, adecă din doi ani în doi ani. Dér în schimb, locul trebuie séménat cu plante de sapă, ca să se sape de două-ori și chiar de trei-ori, decât se poate!“

Étă pe scurt folosul arăturilor afunde și al ogórelor de tómnă, cu cari ar trebui să se obicinuéscă din an în an mai mult și plugarii noștri.

I. Georgescu.

P O V E Ţ E.

Nutreméntul de póme. După mai multe cercetări s'a adevărit, că nutreméntul dintr'un ou de găină face întocmai cât o jumătate chilogram de vișine său cerașe; său câte-un chilogram agrișe; său câte două chilogram pere. S'a adevărit mai departe, că în 100 chilogram cartofi se află tot atâta materie nutritóre, cât și în 116 chlgr. vișine său cerașe; său cât în 120 chlgr. struguri său mere; său cât în 192 chlgr. pere; său 200 chlgr. prune. Din acestea reese, că nutreméntul de póme e cel mai puțin hrănitor, din care causă se și întrebuințéză el mai mult pentru sete, ca să ne rēcorim trupul și să ne curățim și subțiem sângele.

Căldura din grajduri este foarte hotăritoare asupra nutrețului vitelor. Astfel s'a constatat, că cu cât un grajd e mai rece și mai friguros, cu atât mănâncă vitele mai mult nutreț în ele, și din contră cu cât grajdul e mai călduros, cu atât vitele consumă nutreț mai puțin. De aceea așdim ierna pe plugarii de multe-ori ăicénd, că fiind timpul mai cald și môle, vitele fac mai multă ogrinji, ca atunci când e ger.

Convinși despre această, economii învățați au început să pună în grajduri câte-un termometru (mésurător de căldură și de frig), îngrijind, ca în grajduri să fiă de-o potrivă de cald, dela 15—20 grade Celsius; prin această ei fac să le rămână dela fiecare sută câte 15—20 măji metriche de nutreț.

Legături de hemeiu se pot pregăti și din vițele, ce es și se întind pe garduri, cu cari se pot lega apoi primăvara vițele de viie, altoii, pomii mai tineri ș. a. Vițele acestea de hemeiu se taie încă de tómnă și se păstrează în pod până primăvara; atunci se iau din pod și cu o ăi mai înainte de a-le folosi, le băgam în apă pentru a se muia.

Nu scurtați còda cailor! Un oficer dela călăreți, trecénd pe lângă comuna Helloniu, în Francia, văđu o tábliță la marginea câmpului, pe care erau scrise aceste cuvinte ciudate: „Aici pot să pască caii cu prețurile următóre: cei cu còda scurtă 30 cr., ér cei cu còda lungă 50 cr. pe ăi“.

Uimit de această, oficerul întrebă pe stăpânul pășunatului, care era un țeran bētrân: „De ce pentru caii cu còda scurtă se plătesce mai puțin, decât pentru cei cu còda lungă?“

— „Ei, domnule, apoi nu înțelegi? Un cal fără còdă, vrénd a goni muscele, cari se așéđă pe el, se slujesce de botul său, și în acest timp el nu mănâncă, pe când un cal cu còda lungă le gonesce cu còda, și în timpul acesta el pasce mai departe. Étă deosebirea!“

Apa pentru adăpatul vitelor trebuie să fiă tocmai așa de bună și curată, ca și aceea pe care o béu ómenii, căci la din contră și vitele se pot bolnăvi. Cea mai bună apă pentru adăpat este cea din riuri și părăe, care e cevași mai môle ca apa din fântâni. Apa prea rece, cum e ierna pe timpul gerurilor mari, poate pricinui ușor răcirea stomacului (rinzei), din care poate urma colica, cufórea, aprindere de plămâni ș. a. Cel mai bun mijloc pentru adăpatul vitelor pe timpul gerurilor mari este ținerea apei, de astăđi până mâne, în grajd, unde peste nópte dobéndesce tocmai căldura de lipsă, ce trebuie să o aibă la adăpat.

Asasinarea Țarului Paul I.

Acum după 95 de ani dela asasinarea Țarului Rusiei, Paul I, vin la lumina ăilei acele scene grozave, cari s'au petrecut cu ocaziunea asasinării puternicului Țar.

Renunțul naturalist, Raoul Pictet, naréză într'o carte a sa, apărută acum mai de curând, scenele acele, pe cari ăice, că le-a auzit dela matusă-sa, care a fost de față la tragedia întâmplare. Femeia această e contesa Sievers, care a murit la 1869 în etate de 93 de ani. Contesa pe atunci era fată tinere și ca dama de onóre era în continuu în apropierea părăchei imperiale. Étă descoperirile contesei:

„Sfetnicul împératului, deja mai înainte cu câte-va luni s'au decic, ca să siléscă pe domnitor să abđica, deóre-ce grandomania Țarului era deja însuferibilă. Am observat, că în ultima săptămână agitația în palat era mere și conjurații mereu își șopteau unul altuia câte ceva.

„Impératul încă observase ceva, pentru-că deveni mai precaut și mai rezervat. În ziua când se întâmplă atentatul a fost mare primire la curte, la care a luat parte întreg corpul diplomatic.

„Séra m'am retras în odaia mea să scriu o epistolă.

„M'am așéđat la masă, îmbrăcată numai într'o haină simplă și cu brațele góle. De-odată auzi șgomot mare pe coridor. M'am spăriat, dér pentru aceea totuși am eșit din odaia pe coridor cu lampa în mână. În momentul acesta contele Paalen, însoțit de patru barbați aparținători curții alergară pe dinaintea mea. Unul din ei, asemenea avea o lampă în mână.

„Mânără de-o putere involuntară grăbii și eu în urma celor cinci barbați cari nici au mă băgară în sémă.

terdis cu totul fumatul în biserică, confiscând tabacheri, țigarete, pipe său, în fine, ori-ce alte obiecte, cari erau în legătură cu fumatul.

Filotabaciștii. Dér decât tutunul a fost persecutat în acești timp și în aceste state, nu e mai puțin adevărat că el și-a găsit o mulțime de aderenți printre lumea superstițioasă și mai cu sémă printre acei șarlatani de vrăjitori, cari căutau să speculeze ignoranța ómenirii din acele timpuri. Acești viăjitori ăiceau că tutunul e venit din țări îndepărtate ca și rândunelele, și decic amestecul cenușei de tutun și de rândunele arse n'ar putea să spue de cât adevărul și decât să întâmplă să nu fiă așa cum au spus ei, atunci ăiceau că așa a voit Dumnezeu.

Chiar între capetele încoronate, tutunul și găsi susținători, între cari în prima liniă putem cita pe Caterina de Medicis, care atât de mare credémént dăduse tutunului, în cât îl credea ca o doctoriă universală. Acestă credință o împinse până

la fanatism, în cât mórtea celor 2 fii ai săi Francisc II și Carol IX a fost, decât nu datorită, cel puțin accelerată prin întrebuințarea tutunului în scop medicinal de către Caterina de Medicis. Așa, să spune că Francisc II, suferea de lepră și mama sa Caterina, de Medicis, recomandându-i tutun această s'a absorbit prin pele, grăbind mórtea regelui, în vērșă numai de 18 ani, după ce domnise abia un an.

Tóte cruđimele săvērșite în timpul lui Carol IX mai eles vestita nópte de Sf. Bartolomei, sunt atribuite unei excitațiuni nervóse a Caterinei de Medicis, din cauza abuzului de tutun, ba chiar mórtea regelui se crede, că e datorită acestui abus. Așa se ăice, că regele Carol IX suferind de un catar al foselor nasale, mama sa Caterina de Medicis nu întârđie a face us de medicamentul său universal, adecă de tutun, întrebuințându-l sub formă de praf și dându-l regelui să-l tragă pe nas și de atunci datéză până și adă

obiceiul de a trage tabac pe nas. Dér acest medicament în loc să-l vindece, din contră a grăbit mórtea regelui.

În fine, din aceste persecuțiuni și susțineri, tutunul își făcu o reclamă și se întinse așa de mult în cât după o statistică publicată în 1888 de „Revue Scientiphique“ producțiunea totală a tutunului s'ar ridica în 1888 la cifra de 700 milioane chilogram foi uscate, afară de Africa, China și Japonia. Din aceste 700 milioane de kgr. 213 s'ar produce numai în Europa, ér restul de 418 în celelalte părți ale lumii. Țindu-se însă socotélă de importațiune, consumațiunea totală în Europa se ridică anual la 350 milioane chilogram.

Acestă sumă repartisată pe state se constată, că în Olanda este consumațiunea cea mai mare, 3 kgr. de cap; ér în celelalte state ale Europei consumațiunea varieză între 1/2—1 kgr. de cap.

Din această consumațiune te-saurul Europei incasăză un venit în-

tre 950 milioane și 1 miliard de franci ceea ce ar face cam 3 fr. de cap, decât ar tuma toți ómenii, dér după cum ei nu fuméză decât o parte se înțelege de sine, că acest tribut îl plătesc numai fumătorii, cari în loc de 3 fr. plătesc 30 și încă mai mult.

Diferite specii de tutun. Botanișe au descris peste 50 de specii de tutun, dintre cari mai însemnate sunt: *Nicotiana tabacum* și *Nicotiana rustica*. Căci aceste 2 specii sunt acelea, cari se întrebuințéză mai mult la fumat și decic ele ne intereséză.

Nicotiana tabacum este o plantă, ce poate crește până la 2 metri înălțime, purtând foarte mari cu o lungime de 40—75 cm., și o lățime de 25—50 cm.

Nicotiana rustica este mai mică, ea ajunge dimensiunii abia de 50—70 cm. înălțime, cu foile 10—20 cm. lungime pe 5—10 cm. lățime.

Pe lângă aceste 2 specii am spus, că mai există și altele întrebuințate la fumat în diferite regiuni și ținuturi din America, Asia, etc.,

„Primul, care intră în odaia împăratului a fost contele Paalen, în mână cu un biciu. Țarul Paul I tocmai ședea la masă și scriea o epistolă.

„Contele îl agrăi:

— „Majestate! Am venit, ca în interesul țerei să-ți subscrii abdicerea, care de altminterlea și din cauze sanitare este de lipsă. Medicii, precum și noi câți-va ne-am convins, că acesta e de lipsă. Aci este actul de abdicere.

„Țarul se sculă dela masă și spăriat pașii câți-va pași înderēt. Pe masă se afla o lampă și un con de malachit pentru apăsarea scrisorilor. Când contele dîse acestea toți patru tinerii se apropiară de masă. Împăratul ca să fiă și mai departe de ei se retrasă și mai mult.

— „Nu vė mai temeți de mine? Așa-e — dîse împăratul într'un ton tremurător voiți să mă lipsiți de tron, ca să puneți pe un altul în locul meu, care e cu wai multă vață decat eu. Mă opun, luați bine seună.

„Vorbind aceste, Țarul căuta cu mână stēngă să afle ușa, ce era la spate.

— „Majestate — continuă contele într'un ton dur, — pretindem cu ori ce preț abdicerea.

„Dîcēnd vorbele acestea contele întinse brațele să prindă mână Țarului. Într'aceste masa se rēturnă și lampel se stinseră. Contele apucă cu mână stēngă mână Țarului, őr cu drepta apucă conul de malachit și atăta lovi templele împăratului până acesta cădū la pământ.

„In decursul acestei scene numai lampa mea răspādea lumină. Masa din nou fū ridicată și contele Paalen prinse mână Țarului, îi puse condeul între degete și conducēnd el (Paalen) mână, subscrise actul de abdicere“.

In ziua următoare dama de onore părăsi castelul imperial și cădū greu bolnavă la pat. Intēmplarea așa influință îngrozitoare a avut asupra contesei, încāt numai după 60 de ani nară ea lui Pietet, care a publicat-o în cartea sa.

Glume.

Pita și mălaiul. Un biet Moș, care în copilăria lui umblase și el între Unguri și învățase cine scia cum câte-va vorbe unguresci, se duse odată, după ce se făcū mai mare, la munte dupa cercuri. Nevasta lui îi puse ca merinde în traistă o pāne și un mălaiu.

Suind el așa încārcat la dēl, se osteni și-și puse puțin traista jos în vērful dēlului, ca să se mai odihnescă, când odată se rostogoli pita din traistă și după ea și mălaiul. Vēdēndu-le cum se rostogolesc pe cōstă la vale și vēdēnd, că mălaiul o să ajungă pita, deore-ce și-a lăpădat și cōja de pe el, începū a striga din răsputeri cătră pită: — „Alo raita *kenyeret*,

că te-ajunge *melecskēt*, că și-o țipat *kenyēt!*“.

In sfērșit, vēdēnd, că nu le mai pōte prinde, s'a apucat la tăiatul cercurilor și așa flāmēnd dîcēnd: „Paguba ca paguba, da-mi plăcū cum marse!“

*

D'ahāla. Cum s'o intēmplat, cum nu, destul că s'o rātēcit odată și un biet de cioroiu pe la stāna unui baci. Acesta vēdēnd, că cioroiului îi lasă gura apă după caș, urdă și brānză, se apucă și-i făcū și lui un drăguț de halmoș-balmoș, de care n'o mai māncat Țiganul în viața lui.

După-ce s'a săturat bine Țiganul, întrebă pe baci: „Cum dîce la māncarea asta? — „Halmoș-balmoș“, răspuse baciul. — „Ei lasă până mă duc acasă, că și io spui la Țiganca mea să-mi facă d'ahāsta!“

Plecānd dela stānă, Țiganul tot halmoș-balmoș a dîs, dēr prin sat il tot întrebau omenii mai de una mai de alta, și așa când a ajuns acasă, și-a fost uitat, cum dîce la māncarea baciului.

Stă el așa ce mai stă în casă, se socotese și, după ce-l rāsbesce fōmea, începe la Țiganca lui: — „Fă-mi d'ahāla tu!“ — „Ce d'ahāla mă?“ întrebă Țiganca. — „D'ahāla, de care am māncat la stānă!“ dîse cioroiul și mac! puf! atāta mai bate pe biata harancă, până o lasă mai mōrtă!

— „Nu mai bate pe mama, tatā!“ dîse mai pe urmă un purdel de după cupțor, „că ai bātut'o de ai făcut'o halmoș-balmoș!“ — „Nó d'ahāla!“ strigă Țiganul și repeșindu-se la purdel mac! îi sparse și acestuia capul dîcēnd: — „Fire-ai tu al dracului să fi! tu ai sciut și totuși n'ai vrut să-mi spui?“

MULTE ȘI DE TOATE.

Ce-s procesele?

Fiă-care proces este ca o vacă, pe care pirișul o ține de cōrne, piritul o ține de cōdă, őr advocații stau cu donița sub pulpă și cu degetele trag mereu din țite. Biata vacă fiind trasă din atātea părți, dela o vreme piere, și atuncia pirișul rămāne cu cōrnele în mână, piritul cu cōdă, őr advocații cu donița plină.

*

Pățaniile unui desertor.

Un soldat de rēnd din Mōrching din Lotaringia a desertat dela regiment și a voit să se aședē în Franca.

După un drum îndelungat pe jos ajunsse flāmēnd și obosit într'un sātuleț frances de lângă graniță, unde direct să duse la preotul local.

Preotul îl primi bine pe desertor, i-a dat de māncat și de beut, apoi îl întrebă despre călătoria lui, de unde vinde și unde merge. Când soldatul spuse, că el voese să-și părăsēscă patria, preotul îl rugă

cu cuvinte pătrundătoare, să nu facă ast-fel de lucru, ci să se reintōroă la regimentul sēu.

Cuvintele părintesci ale preotului așa mare influință avură asupra soldatului, încāt în fața pedepsei mari, ce-l aștepta, a fost aplecat să abdică de plan.

S'a reintors la regiment. Comandantele regimentului mulțumi printr'o epistolă preotului, pentru-că a abătut pe soldat dela planul sēu nepatriotic.

*

Pentru o sărutare.

Intr'o fōie englesă cetim următoarele: In statul Florida s'a intēmplat mai dīlele trecute un fapt îngrozitor.

La un proprietar de pământ era o societate mare de tineri: feciori și fete. Tinerii au jucat jocul cu gaju (zalog) și Iulia Moore, fata cea mai frumōsă a proprietarului, care era fōrte avut, a trebuit să-și rēscumpere gajul cu o sărutare dela un tiner.

Fata ca să nu sărute pe respectivul tiner, fugi în grādină și aci să ascunse între nisce tufe, őr tinerul alergă după ea. De-odată să audī eșind dintre tufe un țipet îngrozitor.

Tinerul grābi la fața locului, aci vēdū înainte sa o infățisare înfiorătoare. Un leopard trānti la pământ pe nefericita fată, sfāșiāndu-o fără milă. Societatea la chiāmarea întru ajutor au alergat la fața locului, őr leopardul, vēdēnd apropiindu-se mulțime de omeni, într'un moment a dispărut în tufiș.

Frumōsa fată, care a fost greu rănită la gāt și piept de fiară, în scurt timp muri.

*

Mașină de muls.

La esposiția economică din Londra o nouă invențiune a stors admirațiunea celor prezenți. Era adecă o mașină de muls, care a nāscoit'o doctorul Schiel.

Mașina constă din un mic aparat de cauciu, care imiteză perfect tōte mișcările de gură ale unui vitel sugător. Cu aparatul acesta un om pōte mulge într'un pātrec de őră 20 vaci până la stropul cel din urmă.

Curiositatea și însemnătatea mașinei de muls se măresce și prin împrejurarea, că în legătură cu această mașină mai este și un alt aparat, invențiune suedeză, cu care în câte-va minute se pōte alege din lapte, îndată după mulgere, untul de calitate cea mai bună.

*

Cel dintāiu fumător

în țera nemțescă a fost un Negru adus din Africa de cătră un împărat german. Într'un sat, pe unde trecea împăratul cu Negrul, acesta se opresce pentru a îndrepta ceva la căruță. Toți locuitorii satului se îngmādiră să vadă pe Negru, care stātea mândru înderētul căruței. El scōse o lulea (pipă) de pământ din busunar și, dāndu-se jos,

întră în făurisce, ia un cărbune și-l pun în luleaua bine umplută cu tutun. Apoi puse ciudata comedie între dinți și spre marea uimire a omenilor adunați împrejurul lui începū să slobodă un nor de fum din ea.

Unul dintre țeranii de față își lub totuși inima 'n dinți și se apropiă de ciudata ființă, ca să vēdă, dēcă n'o fi ceva drăcesce la mijloc. Negrul binevoitor scōse atunci luleaua dintre dinți și o întinde țerānului rînjindu-și și arātāndu-și dinții săi albi, ca și când ar fi vrut să-i spună: Ești încōercă odată, că e fōrte gustōsă! Țerānului însă se dete cam repede înderēt, își luă căciula și-i dîse repedimind: — „Nu, ciu-stite domnule diavole, eu nu mānānc foc!“

*

Dīlele sēptēmānei.

Numērul dīlelor sēptēmānei nu e sēptele în tōte locurile. In unele regiuni ale statului Congo indigenii numēră numai 4 dīle pentru o sēptēmānă; Chinesii și Tibetienii au numai 5 dīle în sēptēmānă, pe cari le numese conform elementelor lor, cu numele de fier, lemn, apă, pene și pământ. Vechii Romani numērău 9 dīle pentru o sēptēmānă, őr Grecii și aderenții revoluțiunii francesce aveau cāte 10 dīle într'o sēptēmānă.

*

Ce sunt banii?

Banii se astring schiopātānd și se imprăștie jucānd.

Banul nu pentru toți e bun prietin.

Banii duc pe mulți în iad, dēr afară din iad nu scot pe nimeni.

Banii asurđesc urechile.

Banii furați nu muceđesc.

Dēcă n'ai banii, n'ai nici prietin.

Banii imprumtați cāstīgă inimi.

Cine sēmānă banii, acela seceră să răcie.

Cine cere dela mine banii imprumut, acela mi-e dușman, sēu voesce să-mi fi dușman.

Unde sunt banii, acolo e și dracl.

unde nu sunt banii, acolo sunt 99 de dracl.

Banii cāstīgati în cărți au aripi.

Cu banii capeți ori și ce, numai conștiință curată nu.

Banii nu vin singuri, grijile umbli cu ei.

Cine voesce să pērdă banii, acela nu are decāt să începă la procese.

Căendarul sēptēmānei

OCTOMVRE. are 31 dīle. BRUMAREL.

Dīlele	Călend. Iul. v.	Călend. Gregor.
Dum.	6 † S. ap. Toma	18 † Sf. Ev. Luca
Lun.	7 Ss. Serg. și Vach.	19 Ferdinand
M. r.	8 Cuv. Pelagria	20 Vendelin
Mer.	9 † S. ap. Iacob	21 Alice și Ursula
Joi	10 S. Eulampiu	22 Cordula
Vin.	11 † S. ap. Filip	23 Severin
Sâm.	12 S. m. Prob., Tar.	24 Arch. Rafael

de ex. *Nicotiana repanda*, din cari se fac excelente *havane*.

Compoziția tutunului. Până acum am vēdūt cum diferite popōre au usat de această plantă adecă de tutun, ce importantă îi dau ele, ce proprietăți îi atribuiău și cum ea a ajuns să fiă atāt de răspāndită.

Acum urmēză să ne întrebăm, cari sunt substanțele chimice ce se gāsesc în această plantă. Căci dela natura acestor substanțe, după cum ele vor fi toxice, adecă otrāvitoare sēu medicamentale adecă vindecătoare de bōle, așa vor fi și efectele tutunului asupra fumătorilor.

Cu alte cuvinte, să vedem care este compoziția foilor de tutun.

Schloesing, profesor, ocupāndu-se mult timp cu studiul tutunului, a arātāt, că foile de tutun cuprind *nicotină*, acizi: acetic, oxalic, malic, pectic, citric, precum și celulosă, zahăr, amidon, materii azotate și principii solubili în eter.

Dēr din toți acești corpī, cel

mai important, acela căruia se datoresc mai mult efectele tutunului este *nicotina*. Proporția acestui alcaliod e în raport cu etatea plantei și cu grosimea foiei. In adevēr, o fōie de tutun culēsă la începutul lunei August, conține *nicotină* în cantitate îndoită, decāt o altă fōie culēsă la finele lui Mai. O fōie de tutun grōsă conține de 3 ori mai multă *nicotină* decāt o altă fōie mai subțire. Dēr pe lângă aceste substanțe, în foile de tutun se mai gāsesc și elemente minerale, cum de exemplu carbonatul de calce, carbonatul și sulfatul de potasă, puținii fosfați și silice. Acestea sunt substanțele chimice, cari intră în compoziția foilor de tutun. Ele se impart în 2, în substanțe de combustione și în substanțe de volatilisațiune, adecă, cari trec în cenușă, și cari trec în fum.

Pe noi ne intereseză mai mult acestea din urmă, căci efectele lor se resimt asupra organismului.

Compoziția fumului de tutun. Din-

tre tōte aceste substanțe, acea care predomină prin efectele ei rēu făcătoare asupra organismului, este *nicotina*. In adevēr, un sfert din cantitatea de *nicotină* ce conțin foile de tutun, trece în fum, őr restul de 3 sferturi e arsă. După cercetările ce s'au făcut în acest sens, s'a constatat, că în 5 gr. de fum de tutun se gāsesc 0.003 miligrame de *nicotină*; în a doua linie după *nicotină* putem pune unii produși gazoși între cari putem cita oxidul de carbon, care după cercetările lui *Grehauf*, făcute în 1880, contribuie mult la înveninarea fumătorilor.

Pe lângă *nicotină* și oxidul de carbon mai esistă în fumul de tutun și alte substanțe chimice veninoase, cari nu pot rămāne fără efect vātāmător asupra fumătorilor. Intre aceste substanțe putem cita: amoniacul, carbonatul de amoniac, cianure, isocianure, compuși acetonic și aldehidici precum și unii acizi organici, mai cu sēmă ac. acetic.

In anul 1880, *Larrey* a prezentat la Academia de sciință din Paris o notă asupra cercetărilor lui *Gustave Le Bon* și *G. Noel* făcute asupra tutunului. După *Le Bon* și *Noel*, fumul de tutun conține pe lângă substanțele amintite mai sus *acid prusic*, substanță fōrte otrāvicioasă precum și un alcaloid identic cu *collidina*, a căru putere de otrāvire e așa de mare încāt a 20-a parte dintr'o picătură de această otrāvă e suficiență ca să omōre o brōscă, aprōpe momentan, cu simptome de paralisie.

(„Apărătorul Sănătății“).

Țalea celui străinat.

(Cântare din Sancel, lângă Blășiț).

Sēracă străinătate
Mult avui de tine parte!
Vai, māncatu-s de străini,
Ca ierba de boi bētrāni,
Și māncatu-s de dușman
Ca ierba de boi bālan;
Māncatu-s de rēutate

Bursa de mărfuri din Budapesta. din 14 Octomvre n. 1896.

Table with columns: Săminte, Calitatea per Hect., Prețul per 100 chilgr., and various grain types like Grâu Bănățenesc, Orz, etc.

Bursa de București din 14 Octomvre n. 1896.

Table with columns: Valori, Do. bnda, Scad. cup., Cu bani gata, listing various bonds and bank shares.

Cursul la bursa din Viena. Din 16 Octomvre 1896.

Table listing exchange rates for gold, silver, and various currencies like the Austro-Hungarian crown and Italian Lira.

Cursul pietel Brașov. Din 17 Octomvre 1896.

Table listing prices for various types of silver and gold coins and notes.

„Reform“ ciasornicile de buzunar Remontoir, intrece tot ce s'a putut presta până acuma.

förte fine, mechanism de precisiune. Garanție de 3 ani pentru mers regulat. Cea mai nouă construcție.

Alfred Fischer, Viena, I., Adlergasse 12

Domnii abonenți, cari încă nu și-au reînnoit abonamentul, să binevoiescă a-l reînnoi neamănat, ca să nu li-se întrerupă regulata espedare a ziarului.

Cu numărul de față se sisteză espedarea foicei celor ce nu și-au re'nnoit abonamentul.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu. Redactor responsabil Gregoriu Maior.

SCOMPTUR I:

Table showing financial accounts for various banks and institutions.

Cursul losurilor private din 14 Octomvre 1896

Table listing private exchange rates for various commodities and currencies.

Tergul de rimători din Steindbruch. Starea rimătorilor a fost la 12 Octomvre de 6068 capete, la 13 Oct. au intrat 49 capete și au esit 347 capete rămânând la 14 Oct. un număr de 5770 capete.

Prețurile cerealelor din piața Brașov. Din 9 Octomvre st. n. 1896.

Table listing prices for various types of grain and flour in Brașov.

Advertisement for SPIRT contra Reumatismului, featuring a decorative border and text about a medicinal product.

Ca ierba de vaci cu lapte, Și-s mâncat și de nevoi Ca ierba de cele oi!

In vârful nucului Mai în jos pe rămurele Cântă două păserele

Las-se rabde, decă șede, Lumea-i largă și n'o vede!

Advertisement for Institutul Vautier, offering dance lessons and listing contact information for Ioan Dușoiu & FIU Brașov.

== Avis! ==

Am onore a încunoscința On. public și on. mea clientelă, **că mi-am strămutat locuința** din strada Neagră, **în strada Castelului Nr. 23, partere spre stradă**, unde se află și

Atelierul meu de pantofărie.

Imi iau voie tot odată a face cunoscut On. public, că prin îndelungata mea praxă câștigată atât în streinătate, cât și aici în Brașov, unde **lucrez ca măestru independent de un șir de ani**, mi-am câștigat încrederea on. public, căruia i-am dat numeroase dovezi, că confecționez după măsură toate soiurile de încălțăminte, din material de prima calitate, durabil, elegant și cu prețuri moderate.

Atrag din nou deosebita atențiune a on. public asupra lucrărilor mele de lux, cari sunt de-o confecțiune elegantă.

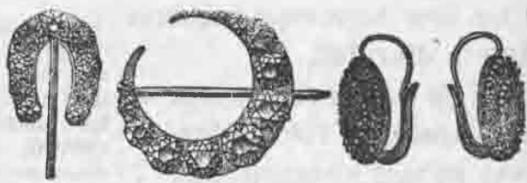
Cu totă stima:

Vasile Ocașianu,

măestru pantofar în Brașov.

3-8

Imitații de Diamanturi parisiene,

legate în aur și argint veritabil.

Intrece toate imitațiile de până acum în lucire, ace de broș, cercei, inele, nasturi coliere, podobe de păr, pentru teatru, baluri, soarele.

Zur Brillanten-Königin,

WIEN, Adlegasse Nr. 3.

Cataloge ilustrate cu prețuri, se trimit gratis și franco.

1091.1-6

Ajutor grabnic și sigur

pentru

SUFERINȚE DE STOMACHU ȘI URMARILE ACESTORA!!

Mijlocul cel mai bun și eficient pentru menținerea sănătății, curățirea sucurilor precum și a sângelui și pentru promovarea unei mistuiri bune este deja pretutindene cunoscutul și plăcutul

„Dr. Rosa's Lebens-Balsam“.

Acest balsam preparat cu îngrijire din erburile alpine cele mai bune și tămăduitoare se dovedește ca foarte folositor în contra tuturor greutăților de mistuire a cărei de stomach, lipsa de apetit, rigălele, congestiunile, haemoroidelor etc. etc. În urma eficacității sale a devenit acest balsam acum un singur și dovedit medicament de casă popular.

Sticla mare costă 1 fl., mică 50 cr.

Mii de scrisori de recunoștință stau la dispoziția!

FIȚI ATENȚII!!!

Pre a evita înșelătorii. facu pe fiecare atenție, că fără care sticla cu Dr. Rosa's Lebens-Balsam, care singură numai de mine este preparată după receta originală, este învelită în hârtia grosă albastră, care poartă în lungul ei inscripția: Dr. Rosa's Lebens-Balsam din farmacia „zum schwarzen Adler“, B. Fragner, Prag, 205-3 în limba germană, boemă, ungară și franceză, și cari sunt provădate cu alăturata marcă a fabricii luată sub scutul legal.

Dr. Rosa's Lebens-Balsam

Veritabil se poate procura numai în
Depositul principal al producătorului

B. Fragner,

Farmacia „Zum schwarzen Adler“ Prag 205-3.

In Budapesta: la farmacia I. von Török.

Tote farmaciile din Brașov, precum și toate farmaciile mai mari din monarhia Austro-ungară au depositul din acest balsam de viață.

Totul de acolo se poate avea:

Alfia de casă universală de Praga

(Prager Universal-Haushalts)

un medicament sigur și prin mii de scrisori de mulțămire recunoscut în
contra tuturor inflamațiilor, rănilor și umflăturilor.

Acesta se întrebunțează cu succes sigur la inflamații, la stagnațiunea laptei și întărirea țitelor cu ocazia nea înfărcării copilului, la abscese, ulcere, pustule cu puroiu, carbuncule; copturi la unghie, la panariții, ulceratiuni la degete, la întărituri, umflături, tumorea glandulelor limfatică, lipume etc. — Tote inflamațiunile, umflături, întărituri se vindecă în timpul cel mai scurt; la casurii iuse, unde s'a format deja puroiu, absorbă baba și o vindecă în timpul cel mai scurt fără dureri.

In cutiøre á 25 și 35 cr.

Fiți atenți!

De-ore-ce alfia de casă universală de Praga se învetează foarte des, facu pe fiecare atenție, ca singur numai la mine se prepară după receta originală. Acesta este nu-

mai atunci veritabilă, decât cutiøre le din me alu galbiu, în cari se pune, sunt înfășurate în hârtia roșie pe care se află tipărită în 9 limbi explicațiunea cum se întrebunțează, împachetate și în cartone vinete, — cari sunt provădate cu marca fabricii de mai sus.

Balsam pentru auș.

(Gehör-Balsam)

Cel mai probat și prin multe încercări cel mai temeinic medicament pentru vindecarea aușului greu și spre redobândirea aușului perdut. 1 Flacon 1 fl.

De vândare 500—600 oi

bune de prăsilă dintre cari 300 bucăți (cu botul negru și picioarele negre). Oile se află pe hotarul Crizbavului, în comitatul Brașovului.

A se adresa la proprietarul D-l Ioan Mandaiu, în Satlung (Hosszufalu), comitatul Brașovului.

Intemeiată
la 1887.

„VICTORIA“,

Intemeiată
la 1887.

Institut de credit și economii, societate pe acții.

Sediul: ARAD, casa proprie, calea Archiducului Iosif Nr. 2.

Capital de acții fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 90.000.
Depuneri fl. 900.000. Circulația anuală fl. 12.000.000.

Primesce depuneri spre fructificare, după care solvesce 5% interese fără privire la termenul de abdicere.

Dare de venit după interese încă o solvesce institutul separat.

După starea casei, depuneri până la fl. 1000 se restituie îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin postă și se efectuează momentan după sosirea comanda.

912,16—*

Diracțiunea institutului.

15 bucăți
fl. 5.75

15 bucăți
fl. 5.75

ADEVÉR!

Nelntrecută și în lumea întreagă au făcut mare senzație

Colectia - Austria,
care constă din 15 bucăți bijuterii (argintării) splendide,

numai pentru 5 fl. 75 cr.

un ciasornic Remontoir de aur fason, pentru busunar.

Regulat punctual (pe 36 ore), mecanism de precisiune și cu placă emailată. Capacurile ciselate frumos, sunt lucrate din aur numit fason, care nu se distinge de aur curat și nu-și perde lustrul. — Pentru mersul regulat al sus numitelor ciasornice, dau în scris o garanție de 3 ani.

1 lanț fin de aur imitat, panter,
2 nasturi de mangete imitat de aur,
1 broșe frumos pentru dame,
3 nasturi de camase imitat de aur,
1 nastur patent pentru guler,

1 ac fin pentru cravate,
1 etui pentru ciasornicul de aur fason,
1 oglindă de busunar, în ramă,
1 ac de blase aur fason,
2 inele, imitat de aur cu brilaute simile și rubine.

Tote aceste 15 obiecte splendide de bijuterie împreună cu ciasornicul de aur fason costă numai } fl. 5.75

Trimitere cu rambursă. — La cas de neconveniență se restituie banii.

1083,3—6

Firma de ciasornice:

ALFRED FISCHER, Viena, I Adlegasse Nr. 12.

O specialitate naturală neprețuibilă

este apa minerală alcalin-accidă bicarbonată

Isvorul „MATILDA“ de Bodok,

care după experiențele făcute sau dovedit ca o apă medicinală prea eficientă și plăcută, mai ales: la conturbări de mistuire, maladiile stomacului, a rinichilor, a beșicii udului și ale organelor respiratoare etc.

Borviz de primul rang

care prin limpezitatea sa rară și prin conținutul seu mare în acid carbonic natural — de un gust și efect prea plăcut și binefăcător — va îndeplini chiar și pretensiunile cele mai delicate, ca cum nici o altă apă minerală.

DEPOSIT PROPRIU în Brașov: strada Căldărarilor Nr. 68, în Sibiu, Sighișora și în Alba-Julia: la D-l I. B. Misselbacher sen., în Cluj: la Segesváry és társai, în Deva: la Balog Gyula, în Oreștie: la Németh János.

Cu totă stima:

Administrațiunea isvorului

„MATILDA.“

JOSEF GYÖRGY,

(comit. Háromszék). Bodok. (Transilvania).

1025,27 - 100